

Grupe solidarne razmjene: Kupnja direktno od poljoprivrednog proizvođača – svježe, ekološko i po fer cijeni

 dobarzivot.net/grupe-solidarne-razmjene-kupnja-direktno-od-poljoprivrednog-proizvodaca-svjeze-ekolosko-i-po-fer-cijeni/

Svake subote od 9 do 11 sati na zagrebačkim Vrbanima ispred prostora društvenog centra udruga Vestigium održava se mala, kvartovska eko-tržnica na kojoj se mogu kupiti poljoprivredni proizvodi direktno od proizvođača. Na svojoj Facebook stranici sa 15 tisuća pratitelja Vestigium predstavlja OPG-ove čije se proizvode može naručiti direktno putem elektroničkih obrazaca, mailom ili telefonom, a košarice se mogu pokupiti ponedjeljkom u 18 sati ispred prostora udruge.

Sličneteme

OPG-ovi za ovo ne plaćaju proviziju, već simboličnu godišnju članarinu Vestigiumu. Članovi Vestigiuma su mali, lokalni i eko proizvođači s ograničenom ponudom proizvoda, a ovakav način direktne prodaje kupcima osigurava im opstanak u vrijeme kad veletrgovci imaju sve veće zahtjeve za kvalitetu, izgled i sortu poljoprivrednog proizvoda uz uzimanje velikih provizija. Preko udruge Vestigium, recimo, maslinovo ulje prodaje OPG Ante Borovina iz Korčule, gljive OPG Kapelj, biodinamičko uzgojeno povrće Biomara OPG Iličić iz Križevaca, med OPG Šoštarko iz Bedekovčine, kimchi, tofu, seitan, jabučni ocat... kolektiv Pametna hrana iz okolice Ivanić Grada, crni suhi grah, luk, batat, komorač OPG Batul Runjić iz eko sela Blatuše.

Biorama OPG Iličić Križevci / Izvor: FB udruga Vestigium

Udruga Vestigium ovaj je tzv. solidarni kratki lanac opskrbe pokrenula 2013. godine. Osim Vestigiuma grupa solidarne razmjene (GSR-ova) u Hrvatskoj je još desetak, npr. Udruga Prava hrana – Remete, Hrana za dobro Zadruga za dobru ekonomiju, SEG Pula, GSR Rijeka Istok, SEG Osijek, GSR Jato, GSR Rovinj, GSR Split... One direktno povezuje poljoprivredne proizvođače i potrošače hrane, s ciljem da se potrošačima osigura kvalitetna i svježa hrana ekološki i lokalno proizvedena po prihvatljivijim cijenama, nižima

nego što je cijena ekološke hrane u trgovinama, a poljoprivrednicima fer nagrada za njihov trud, bez prekupaca, što će im omogućiti opstanak. Jer u prehrambenom lancu poljoprivredni je proizvođač osnovna karika. Bez njega nema lokalno proizvedene hrane niti poljoprivrede, a bez domaće poljoprivredne proizvodnje nema niti prehrambenog suvereniteta – prava naroda na vlastitu hranu i poljoprivredu niti prehrambene samodostatnosti.

Košarice voća i povrća iz domaćih OPG- stižu na kućni prag

Prema istraživanju Dražena Šimleše iz 2021. godine grupe solidarne razmjene osnovane su u Hrvatskoj od početka 2010.tih, a u svojoj mreži imaju nešto više od 800 direktnih korisnika – kupaca na tjednoj bazi. Uglavnom se radi o obiteljima koje se opskrbljuju na ovakav način, pa Šimleša prepostavlja da solidarni kratki lanci opskrbe hrane oko 2,500 osoba u Hrvatskoj na tjednoj bazi, a uključuju nešto više od 200 poljoprivrednih proizvođača. Većina tih grupa ne uvjetuje poljoprivrednim proizvođačima da posjeduju službeni certifikat o ekološkoj proizvodnji, već im je važno povjerenje i upoznavanje s načinom rada proizvođača hrane.

Kroz ovakve solidarne kratke lance opskrbe u Hrvatskoj, prema ovom istraživanju, korisnici zadovoljavaju više od polovine svojih prehrambenih potreba. U tim tjednim košaricama različito je voće i povrće, a solidarnost se u kroz ovakve alternativne prehrambene sustave koji izbjegavaju trgovine očituje u tome da poljoprivrednom proizvođaču ostaje skoro cijeli iznos postignute cijene, uz plaćanje simbolične članarine ili troškova dostave, ako ne dostavljaju sami.

Osim ovakvih grupa razmjene, niz OPG-ova ima direktne odnose sa svojim kupcima putem društvenih mreža. Ovakav se način prodaje posebno raširio od korone, kao način nabave svježih i zdrave hrane od lokalnog proizvođača koji dostavi na kućni prag.

OPG Ante Borovina – proizvođač maslinovog ulja s Korčule / Izvor: FB udruge Vestigium

„Kad uđeš u Zagreb i našim vjernim kupcima nosiš ovu ljepotu koju si uzgojio iz sjemena, koju si ubrao DANAS da bi dostavio predvečer... kako to opisati nego zadovoljan i zahvalan!“

Na Facebooku je tako prilično aktivna zatvorena grupa „Luk&poriluk – prodaja domaćeg voća i povrća Zagreb i okolica“ koja se ovako predstavlja: „Grupa je namjenjena nabavi i prodaji voća, povrća, gljiva i ostalih biljnih proizvoda – na području Zagreba i okolice. Prvenstveno služi za direktan kontakt između proizvođača i kupca. Nije neophodno da sve oglašeno bude eko, taj pojam je danas ionako prečesto zlorabljjen – bitno je da je hrana proizvedena kako su istu uzgajali “naši stari”, i da dolazi od malih proizvođača“. Preko ove Facebook grupe, povrće i voće prodaje, primjerice, OPG Ivančanka Mislava Lukše koji besplatno dostavlja na kućni prag jednom tjedno na području Ivanić Grada na potezu prema Zagrebu, Samoboru i Velikoj Gorici, uz minimalnu narudžbu od 20 Eura. Često u grupi objavljuje tjednu ponudu sezonskog voća i povrća i fotografije svog

natovarenog kombija koji kreće prema kupcima u Zagrebu: „Kad uđeš u Zagreb i našim vjernim kupcima nosiš ovu ljepotu koju si uzgojio iz sjemena, koju si ubrao DANAS da bi dostavio predvečer... kako to opisati nego zadovoljan i zahvalan!“

Narudžbe iznad 20 eura uvijeti su besplatne dostave i kod većine drugih OPG-ovaca. Primjerice OPG.a Josip Bogadi koji proizvodi ekološko voće u moslavačkom selu Grabričina. OPG Kuna prodaje domaći češnjak uz dostavu HP Expresom ili putem paketomata.

Građanske solidarne razmjene su solidarni alternativni oblik nabave hrane, ekološki i organski uzgojene, direktno od proizvođača. Osim nabavke svježih i zdravih proizvedene hrane, građanska solidarna razmjena je i način podržavanja poljoprivrednih proizvođača i vrsta aktivističkog pokreta protiv multinacionalnih korporacija i trgovačkih lobija. Ovakvo direktno povezivanje potrošača i proizvođača potiče ekološki način proizvodnje hrane, partnerske odnose kupaca i proizvođača i solidarnost između kupaca i proizvođača. U svijetu je sve više ovakvih grupa, kao i tzv. etičkih potrošača hrane (eng. ethical eaters) pod kojima se podrazumijevaju osobe koje su se odlučile hraniti etično odnosno organskom i lokalnog uzgojenom hranom, uz poštivanje načina života proizvođača i prava farmera da žive dostojanstveno od svojeg rada i da proizvode ekološki i organski čime ublažavaju utjecaj klimatskih promjena

Prve su ovakve zajednice pokrenute 1970.tih godina u Japanu pod imenom „teikei“, u prijevodu „hrana s licem farmera“. Grupe solidarne razmjene u Japanu su osnovane s ciljem suprotstavljanja modernoj poljoprivredi koja uključuje korištenje kemikalija, mehanizacije i monokulturni uzgoj, u vrijeme kad je japansko selo uništavao i uvoz poljoprivrednih viškova iz SAD-a na što je Japan obavezan poslijeratnim ugovorima. Pokret se iz Japana proširio po cijelom svijetu, uz različite načine organizacije. Primjerice, u Švicarskoj grupe solidarne razmjene unajmljuju zemlju pa sami članovi rade na poljima. U SAD-u ima više od 2000 imanja koje prodaju hranu u grupama solidarne razmjene, često uz pretplatu za košarice proizvoda, tako da kupac i poljoprivredni proizvođač dijele rizik mogućeg propadanja uroda.

Piše: Snježana Ivić Gerovac

*** Ovaj tekst je dio novinarskog projekta ‘Hrvatska može proizvesti dovoljno hrane za svoje potrebe: Istina ili mit?’, a objavljen je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije u sklopu projekta poticanja kvalitetnog novinarstva.**

@Copyright by Geromar 2013-2024 web by Gaja Gati